

Siltumapgādes attīstība – Ščecinas un Berlīnes pieredze

Septembra beigās Vidzemes plānošanas reģiona eksperti devās uz Poliju un Vāciju, lai savām acīm redzētu, kā citur Eiropā risina siltumapgādes jautājumus. **Interreg Europe programmas projekts** Green4HEAT projekta vizītes laikā Ščecinā viņi iepazinās ar vienu no modernākajām atkritumu pārstrādes rūpnīcām Polijā un uzzināja, kā Berlīne veiksmīgi ievieš inovatīvus siltumenerģijas ražošanas risinājumus.

Kā no atkritumiem top enerģija pilsētai

Rūpnīca “EcoGenerator”, kas atrodas Ščecinas pievārtē, ik gadu pārstrādā līdz 150 000 tonnu sadzīves atkritumu. Kopš 2017. gada šī rūpnīca strādā ar jaudu aptuveni 7,5 MWe un 32 MWt (koģenerācija) – tā ir viena no tehnoloģiski attīstītākajām reģionā. Siltumenerģija un saražotā elektrība tiek izmantota arī pilsētas vajadzībām – ēku apkurei un tramvaju elektroapgādei. Pēc atkritumu sadedzināšanas rūpnīcā radušos pelnus izmanto kā būvmateriālu ceļu būvniecībā, ceļu pamatslāņu izbūvē. Šāda pieeja atbilst aprites ekonomikas principiem un palīdz samazināt gan apglabājamo atkritumu apjomu, gan nepieciešamību pēc dabīgā minerālmateriāla izmantošanas.

“EcoGenerator” ne tikai mazina poligonos apglabājamo atkritumu apjomu un nodrošina pilsētu ar siltumu un elektrību, bet darbojas arī kā vides izglītības centrs, palīdzot cilvēkiem labāk saprast aprites ekonomikas principus un ilgtspējīgas attīstības nozīmi.

Projekta eksperte Laura Dzelzkalēja dalās savās pārdomās: *"Atkritumu dedzināšana ir tēma, kas noteikti raisa diskusijas. No vienas puses, Eiropas Savienības regulējums un saprātīgs attīstības virziens mudina ieviest aprites principu un samazināt atkritumu daudzumu. No otras puses – dalībvalstīs bieži tiek pieņemti risinājumi, kas ļauj ātri novērst sekas, nevis uzreiz risināt pamatproblēmu un veidot ilgtspējīgākas, sistēmiskas pārmaiņas.*

Šajā vizītē atkritumu dedzināšana tika prezentēta kā viens no iespējamiem ilgtspējīgas attīstības instrumentiem, kas stiprina enerģētisko neatkarību un samazina poligonos nonākošo atkritumu daudzumu. Vienlaikus jāatzīst, ka šķirošanas sistēmā un depozīta risinājumu pieejamībā vēl ir daudz ko pilnveidot. Ir skaidrs, ka ieradumus un atkritumu apsaimniekošanas paradumus nevar mainīt pāris mēnešos, taču jautājums paliek atvērts – kad sāksim vairāk pievērsties cēloņiem, nevis tikai sekām, un rīkosimies, domājot par ilgtermiņa ieguvumiem?"

Inovatīvi siltumenerģijas avoti Berlīnē

Pieredzes apmaiņas laikā Vidzemes speciālisti apmeklēja arī “BTB GmbH Berlin” – vienu no vadošajiem siltumapgādes uzņēmumiem Berlīnes reģionā. Šeit izmanto modernus siltumsūkņus, kas no Šprē upes ūdens iegūst siltumenerģiju, pēc tam to paaugstina līdz vairāk nekā 90 °C un pievada centralizētajā siltumtīklā. Tīkls apkalpo aptuveni 80 000 ēku. Šis risinājums ļauj jau tagad samazināt CO₂ izmešus un pāriet uz videi draudzīgāku enerģijas modeli.

BTB attīstības ceļš pēdējos gados ir bijis ļoti mērķtiecīgs – šī gada martā uzņēmums pilnībā atteicās no ogļu izmantošanas savās katlumājās. Turpmākie soļi ir vērsti uz siltuma ražošanu no atjaunīgajiem avotiem – attīstot lieljaudas siltumsūkņus un integrējot siltuma uzkrāšanas tehnoloģijas (piemēram, akvifēru siltuma uzkrāšanu jeb ATES).

BTB jau testē un gatavojas izmantot ūdeņradi siltumenerģijas ražošanā, aizstājot fosilos kurināmos, kas nākotnē ļaus vēl vairāk samazināt emisijas. Uzņēmuma stratēģija paredz līdz 2045. gadam pilnībā atteikties no fosilajiem resursiem un kļūt par vienu no klimatneitrālas siltumapgādes līderiem Vācijā. Šie risinājumi ir daļa no Berlīnes plašākās dekarbonizācijas politikas, kas soli pa solim ievieš uz atjaunīgajiem resursiem balstītas siltuma sistēmas.

Ko tas nozīmē Vidzemei

Ščecinas piemērs spilgti parāda, cik svarīgi ir sabiedrībai skaidrot šķirošanas nozīmi un panākt, lai atkritumu šķirošana kļūtu iespējama un ērta ikvienam iedzīvotājam. Tomēr pats galvenais ir domāt par atkritumu rašanās novēršanu – izvēlēties pirkt tikai nepieciešamo, labot salūzušās lietas, pārdot vai atdot nevajadzīgo, lai lietas tiek izmantotas atkārtoti. Šādi ikviens var samazināt savu atkritumu apjomu un veicināt resursu taupīšanu.

Berlīnes piemērs savukārt iedrošina meklēt vietējos un atjaunīgos enerģijas avotus arī Vidzemes pilsētās un ciemos, pilnveidot tehnoloģijas un pakāpeniski atteikties no fosilajiem kurināmajiem.

Vidzemē siltumapgādē jau plaši izmantojam vietējos resursus – īpaši šķeldu, kas dod iespēju būt neatkarīgiem un klimatam draudzīgiem. Nākamais solis ir gudri izmantot pieejamās inovācijas un turpināt kopīgi attīstīt risinājumus, kas ilgtermiņā stiprinās drošību un samazinās izmaksas iedzīvotājiem.

Green4HEAT projekta ietvaros šobrīd tiek izstrādātas vairākas politikas rekomendācijas, kas aptver gan siltumapgādes tīklu modernizāciju un vietējo atjaunīgo energoresursu izmantošanu, gan viedo tehnoloģiju un datu risinājumu ieviešanu, kā arī aprites ekonomikas principus un atkritumu siltuma izmantošanu. Tiek gatavoti arī priekšlikumi par efektīvāku pašvaldību un sabiedrības iesaisti, kā arī sadarbību dažādos pārvaldes līmeņos. Šīs rekomendācijas palīdzēs veidot skaidrākus nosacījumus ilgtspējīgai siltumapgādei ilgtermiņā un kļūs par labu pamatu tālākai rīcībai Vidzemē un citos Eiropas reģionos.

Par projektu

Green4HEAT ir Interreg Europe programmas projekts, kura mērķis ir paātrināt ilgtspējīgu centralizētās siltumapgādes un dzesēšanas risinājumu ieviešanu Eiropas reģionos. Tas veicina siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazināšanu un atjaunīgo energoresursu integrāciju, balstoties uz teritorijas ilgtspējīgas attīstības principiem. Projekts sasaucas ar Vidzemes

plānošanas reģiona attīstības prioritātēm – virzību uz zema oglekļa ekonomiku, energoefektivitāti un videi draudzīgu tehnoloģiju izmantošanu.

*Aicinām sekot līdzi projekta aktivitātēm VPR tīmekļa vietnē **www.vidzeme.lv** un sociālajos tīklos – Facebook un LinkedIn.*

Šī publikācija ir sagatavota ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par tās saturu pilnībā atbild Vidzemes plānošanas reģions un tā nevar tikt izmantota, lai atspoguļotu Eiropas Savienības uzskatus.

Jautājumiem:

Baiba Šelkovska, sabiedrisko attiecību speciāliste
baiba.selkovska@vidzeme.lv
+371 28752793

Informāciju sagatavoja:

Dzintars Močs, sabiedrisko attiecību speciālists
dzintars.mocs@vidzeme.lv
+371 28246484